

שר החינוך
Minister of Education
وزير التربية والتعليم

חינוך לכל הדעות – איך לנהל מחלוקות

בכל תולדותינו היו המחלוקות והוויכוחים מנת חלקו של עם ישראל. כבר בכתבים הקדומים ביותר שלנו אנחנו מוצאים עדויות לוויכוחים, לכעסים, למחלוקות ואפילו למקרי קיצון של מלחמות אחים. לא אחת היו למחלוקות הללו תוצאות הרות אסון – גלות, חורבן, פילוג ועוד.

ואולם בעת החדשה המחלוקת נתפשת גם כבסיס להידברות ולהבנה הדדית מתוך התמקדות בוויכוח הענייני מחד גיסא ומתן כבוד לדעות האחרות מאידך גיסא.

כבר כמה וכמה חודשים נחלק הציבור בישראל בדעותיו בעקבות מהלך הרפורמה המשפטית. גלוי לכול שחילוקי הדעות האלה – אי אפשר לנתק את התלמידים מקיומם, שכן הם ניכרים ונשמעים בכל מקום בשיח ובמרחב הציבוריים. גם אין ספק שבחופשת הקיץ נחשפו התלמידים לתכנים ולאירועים מורכבים, יש בהם שאף היו מעורבים באירועים לכל סוגיהם.

מאז ומעולם הכנסת נושא טעון ושנוי במחלוקת לכיתות בית הספר הייתה עניין מורכב, ומנהלים ומורים נמנעו מכך בדרך כלל. אבל אין ספק שבשנת הלימודים שחלפה ובשנה שתפתח בעוד ימים אחדים המחלוקת וריבוי דעות – נמצאים באוויר הכיתות, כמו שהם באוויר המדינה כולה.

עקב האווירה החברתית-מדינית-פוליטית שאנחנו נתונים בה בימים האלה נוצרים שסעים עמוקים בחברה הישראלית, נפגמת הלכידות שלנו כחברה וכמדינה ואנו עדים לאלימות, חוסר סובלנות, חוסר כבוד ונפגע מכלול של ערכים חברתיים ומוסריים חשובים, ומצב זה אינו פוסח על צוותי החינוך ועל התלמידים.

החברה בישראל היא חברה מגוונת, יש בה מגוון של דעות, אנשים, אמונות, דתות. זה היופי, הכוח והייחוד שלנו. גם מערכת החינוך משקפת, בזעיר אנפין, את הגיוון זה. אנו, במשרד החינוך, מאמינים שגם במחלוקת על הרפורמה המשפטית חשוב לשמור על המגוון ולאפשר אותו.

שר החינוך
Minister of Education
وزير التربية والتعليم

מתוך כך, גיבשנו את התוכנית "חינוך לכל הדעות" – לומדים לנהל מחלוקות", המציעה לצוותי החינוך כלים לניהול שיח בטוח בכיתות ובחדרי המורים בכל הנוגע לרפורמה ולדעות והשקפות פוליטיות וחברתיות, ולמנהלים גם אפשרות להשתתף במעגלי שיח עם מנהלים עמיתים.

התוכנית מותאמת לגיל הלומדים ותהיה גמישה ומתאמת למציאות משתנה, ולכן תהיה דינמית ומתעדכנת בהתאם להתפתחויות בחברה ובמדינה. מתוך אותה גישה של ריבוי דעות וכבוד לכל הדעות, מובן שהסמכות להחליט אם לעסוק בנושא זה או לא, ואם להשתמש בתוכנית זו או לא – נתונה לשיקול דעתם של מנהלי בתי הספר ולבחירתם בלבד.

למערכת החינוך ולאנשי החינוך תפקיד חשוב מאוד בהנחלת הכלים לניהול מחלוקות ובעיצוב תרבות דיבור ושיחה. אנשי החינוך הם אנשים פרטיים ויש להם דעות משלהם, אולם יש להם גם מעמד ממלכתי, המחייב אותם לכבד את כל הדעות ולא לכפות את דעתם שלהם בלבד. תפקידם-תפקידנו למצוא דרך ליצור שיח מכיל, מכבד, שיאפשר לכל צד וכל קול להישמע ולהתקבל בכבוד, לטפח את ערכי הערבות ההדדית והשותפות, גם בעת מחלוקת, בין כל חלקי החברה, ולאפשר לתלמידינו לרכוש כלים לניהול לא אליים של מחלוקות.

אנחנו ואתם מהווים דוגמה לתלמידינו, ולכולנו תפקיד ממלכתי של מחנכים. מאיתנו יראו וכך יעשו.

אני מאמין שהחברה המגוונת שלנו – היא חברה חזקה, שבגיוון הזה יש כוח גדול, ושכולנו ערבים זה לזה, כפי שמעידים כל מבצע וכל התגייסות של כולנו כלפי אויב מן החוץ. אני מקווה ומאמין שנוכל להשתמש בכוחות של כולנו כדי לפתור את המחלוקות ולהיות חזקים ומלוכדים גם כלפי החברה שלנו פנימה.

אני מאחל לכולנו שנה טובה, פורייה ושלוה.

בברכה,

יואב קיש
שר החינוך